

izložba "Umjetnik u pejzažu rata - Hrvatska '91." i prošlogodišnja, "U vrijeme naše - u vrijeme zlo". Na prvoj je autor izložbe, kustos Muzeja suvremene umjetnosti Tihomir Milovac, izabrao radove dvadesetorice suvremenih umjetnika, i to su bili: Boris Cvjetanović, Nenan Dančuo, Dražen Grubišić, Vlado Gudac, Tomislav Gotovac, Nedeljko Mikac, Sanja Iveković, Đorđe Jandrić, Ivan Kožarić, Željko Kipke, Antun Maračić, Dalibor Martinis, Vlado Martek, Ivan Posavec, Dubravka Rakoci, Nada Šklin, Mio Vesović, "Autor Inconnu", grupa "Montažstroj Theatre/H. C. Boxer" i gost Hans Haacke. Obrazlažući izložbenu koncepciju, Milovac je naglasio kako su: "djela i izložba nastali u okruženju agresije i rata pa nose duboko proživljenu ljudsku i umjetničku tjeskobu trenutka kroz koji prolazimo. Pri tome fascinira i hrabri sigurnost i sugestivnost autorskih metoda koje unutar, ali i usprkos pejzažu rata, odaju vitalnost, lucidnost, i likovnu živost kao zalag kvaliteti duhovnih vrijednosti za čije puno ostvarenje se upravo borimo." Argumentacija ove teze, dakako, najbolje je iskazana samim djelima; njihovim formama, tvarnim bogatstvom, te raznolikim stvaralačkim postupcima (od klasičnih do konceptualno-performativnih). Ukratko, pokazana su ona djela koja višeznačno, a ne razvodnjeno, koja pojmovno i problematski, a ne samo ilustrativno ambijentiraju naše postmoderno stanje kao, na žalost, ratno stanje ili kao kvalitativnu zabunu ljudske komunikacije.

A tu stravičnu zabunu, pritom još u anticipacijskom značenju, bilježi i prošlogodišnja, ljetna izložba Studija Muzeja suvremene umjetnosti. Rijec je o prezentaciji manjeg dijela donacije Seissel, točnije prezentaciji pet nadrealističkih tema Josipa Seissela. U tehnički skromnom fotokopirnom katalogu autor izložbe, mr. Marijan Susovski, navodi kako su ove teme izdvojene zbog njihove umjetničke vrijednosti, stilske jedinstvenosti, ali i zbog naglašene aktualnosti sa "stanjem duha" našega vremena. Također, dalje objašnjava nepobitne sličnosti Seisselovih crteža nastalih tijekom prošlog rata ('41.-'43.), kada su zatvorska mučenja postala glavnim ishodištem njegova straha i tjeskobe, sa serijom crteža "U vrijeme naše" koja je nastala 1985. godine, dakle dvije godine prije Seisselove smrti. Tako su zapravo "ove serije vizualni svjedoci teških životnih iskustava iz drugoga svjetskog rata, a podsvesno opterećen njima i u strahu od njih, moglo bi se reći da nam je gotovo najavljivao nova".

Primljeno: 6. 5. 1993.

SUMMARY

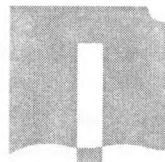
Times of Evil

by Snježana Pavičić

An immediate response to reality lies in the nature of visual arts. Numerous visual art events staged in Croatia since the very beginning of the war: exhibitions of photographs, paintings, drawings, graphics, posters, video tapes, TV spots and the like, offer proof to that statement. The author reviews two such exhibitions displayed by the Museum of Contemporary Art of Zagreb, one entitled "An Artist in the Landscape of War-Croatia 91", which presented the works of twelve contemporary artists and the other, entitled "In Our Times-the Times of Evil", which presented the drawings by Josip Seissel.

OKRUGLI STOL U POVODU IZLOŽBE ZLATNA BULA 1242.-1992.

Judranka Vinterhalter

izložba Zlatna bula 1242.-1992., koju je pripremio Muzej grada Zagreba obilježavajući 700. obljetnicu donošenja toga za grad Zagreb iznimno važnog dokumenta, bio je jedan od najambicioznijih muzoloških projekata u protekloj godini.

Kako je Muzej grada Zagreba od 1990. godine zatvoren za publiku zbog obnove zgrade, to su velike i medijski atraktivne izložbe način da ustanova održi kontinuitet stručnog rada i bude otvorena prema javnosti. Izložbu su pripremili stručni tim muzeja s vanjskim suradnicima, a postav izložbe povjeren je zagrebačkom arhitektu Željku Kovačiću, koji je zadnjih godina pripremao i realizirao brojne projekte izložbenih i stalnih muzejskih postava.

Izložba je i na otvorenju i tijekom trajanja privukla pažnju stručne javnosti, široke publike, a najbrojni posjetitelji bili su učenici. Budući da je o postavu izložbe bilo različitih mišljenja, priredjen je okrugli stol, na koji su pozvani muzejski stručnjaci i novinari kulturnih rubrika, kako bi se progovorilo o svim pitanjima što ih je provocirala izložba i postav. Skup je održan zadnjeg dana izložbe, 15. veljače 1993. na žalost, uz vrlo slab odaziv. Bili su prisutni samo zagovornici nekonvencionalnog i razigranog tipa postava, kakve inače radi arh. Kovačić, pa je izostalo sučeljavanje mišljenja s oponentima.

U uvodnom dijelu ravnatelj Muzeja grada Zagreba Vinko Ivić govorio je o namjerama priređivanja izložbe, njezinim dometima i propustima, arh. Željko Kovačić eksplicirao je svoju autorsku koncepciju postava, a kustos Ivan Ružić dopunio govoreći o stručnoj suradnji kustosa s arhitektom. Kustosica za obrazovni rad Željka Kolveshi govorila je o odličnoj recepciji izložbe kod učenika, a analizirana je i knjiga dojмова u kojoj su posjetioći ispisivali i pohvale i pokude.

U razgovoru koji je slijedio zaključeno je da ova velika i vrijedna izložba nije dobila svoju pravu muzološku kritiku ni prikaz u medijima, što je propust i nemoć struke.

Kako je pred Muzejem grada Zagreba projekt realizacije novoga stalnog postava, povjeren također arh. Kovačiću, jedna od namjera skupa bila je da se na osnovi diskusije o izložbi dobiju parametri za budući stalni postav. Postoji, naime, bojazan stručnog tima da bi Kovačićeva interpretacija muzejske grade - sa scenskim efektima, elementima humora i ironije te domišljatostima, bila "preradikalna" ili, bolje rečeno, neadekvatna stalnom postavu, koji će ipak biti instaliran za duže razdoblje. Naime, arh. Željko Kovačić pokazao se i kreativnim i inovativnim uvijek kada muzejskih predmeta ima malo ili ih nema uopće, kao što je bilo za ovu izložbu kada je čitava priča o gradu Zagrebu projicirana kroz jedan jedini predmet - Zlatnu bulu.

Za svoj novi postav kustosi Muzeja grada Zagreba pripremaju bogatu selekciju najvrednijih muzejskih predmeta koje će trebati staviti u kontekst kulturno-povijesnog razvoja grada.

Razložan je bio zaključak prof. Ive Maroevića da se stalni postav po definiciji razlikuje od izložbe jer podrazumijeva stabilnost i trajnost izložaka. U tom smjeru trebali bi razmišljati i kustosi i arh. Kovačić, te pokušati u interakciji i multidisciplinarnim radom doći do kvalitetnoga, efektinoga, ali i muzološki fundiranog novog stalnog postava, čija se realizacija predviđa za 1994. godinu.

Primljeno: 9. 6. 1993.

SUMMARY

Round Table Debate on the Exhibition "Gold Charter 1242-1992"

by Jadranka Vinterhalter

The exhibition entitled "Gold Charter 1242-1992" has been one of the most ambitious projects conceived by the Municipal Museum of Zagreb. The exhibition was designed by architect Željko Kovačić and the curators of the Municipal Museum. A round table debate on the exhibition was organized the day before it closed in mid-February 1993, and the participants discussed the exhibition, as well as the plans for the museum's new permanent display, which will be designed by the same author.

IZLOŽBA "SUSRET SVJETOVA: HRVATI I AMERIKE" POTAKLA JE OSNIVANJE ISELJENIČKE ZBIRKE U HRVATSKOME POVIJESNOME MUZEJU

Lucija Benyovsky
Hrvatski povijesni muzej
Zagreb

odina 1992. je velika godina za obje Amerike jer se navršava 500 godina njihova otkrića ("Susret svjetova").

Godina 1992. je velika godina i za Europu, za Kraljevinu Španjolsku. Prije 500 godina Kolumbo je svojim putovanjem otkrio Indiju, kako su Amerike u XVI. st. nazivali Španjolci ali i ostali Europljani. Godina 1992. značajna je i po tome, jer se navršava 500 godina od izгона, eksodusа sefardskih Židova i početka njihova dolaska na područje Hrvatske, te Bosne i Hercegovine.

Godine 1992. međunarodno je priznata Hrvatska ulaskom u UN. Godine 1992. od 17. studenoga do 20. prosinca bila je otvorena izložba u Hrvatskome povijesnome muzeju naslovljena "Susret svjetova: Hrvati i Amerike".

Prema idejnoj koncepciji poznatog istraživača iseljavanja iz Hrvatske dr. Ivana Čizmića, izložbu su muzeološki obradile mr. Lucija Benyovsky i prof. Anika Pandžić, a likovno je postavio akademski slikar Berislav Brajković. Izložba je radena po temama, a polazi od otkrića Amerike, prati razvoj iseljništva i seže do priznanja i pomoći uspostavi demokratske Republike Hrvatske.

Na izložbi su prikazani najstariji doticaji Hrvata s Amerikom. Prema iskazima nekih povjesničara, nekoliko je dubrovačkih mornara plovilo na Kolumbovim brodovima, pa tako postoji priča da su Croatan Indijanci dobili ime po putnicima s dubrovačkih brodova. Na američke su obale stizali već od XVII. st. naši mornari, misionari i trgovci. Prikazane su zemljopisne karte svijeta, karte Dubrovačke Republike (iz XVIII. st.), makete Kolumbove karavele i dubrovačke karake, fotokopije pisama misionara Nikole Plantića (1720.-1777.), fotokopije najstarije sačuvane zemljopisne karte Kalifornijskog zaljeva iz 1746. godine, kojom je Ferdinand Konščak (1703.-1759.) dokazao da Kalifornija nije otok. Izložili smo originalni portret misionara baruna Ivana III. Adama Ratkaja (1647.-1683.) i fotografiju Josipa Kundeka (umro 1858.), osnivača američke države Indiane. Primjere koje smo naveli odnose se na ljude čiji su motivi boravka izvan domovine bili znanstveno-vjerski (pokrštavanje urođenika), a ne isključivo iseljenički. Ratkaj je umro kao mlad čovjek, mučenik u Meksiku, a Konščak i Kunderk umrli su u naponu snage, skrhani velikim naporima i tegobama teškoga pionirskog života. U američkoj se povijesti spominje njihova uloga u ranijem pionirskom dobu Amerike. Međutim, tisuće nepoznatih hrvatskih pionira umrli su nepoznati ostavljajući svoje kosti između Atlantika i Pacifika, i danas se o njima ništa ne zna.

Iz vremena "zlatne groznice" prvi Hrvati dolazili su kao pomorci ili trgovci iz Dalmacije i Hrvatskog primorja u Kaliforniju. Zabilježena su neka imena: Ivan Gregorić, Luka Zcnović, Nikola Barović, Petar Zcnović i Marko Zenović.¹

Izložili smo najstarije sačuvane razglednice gradova u kojima se